

העזרה מהסוגיא

מנחות כ. – כז:

פרשת יתרו ה'תשפ"ו

דף כ

א. דין מנחה שלא נמלחה:

- לתנא דמתניתין - כשרה.
- לרבי יהודה ורבי שמעון - פסולה^א.
- לרב:
- לתירוץ הראשון של הגמ' - כשרה.
- לתירוץ השני של הגמ' - פסולה.

ב. דין המתנדב עצים:

- באופן שאמר 'הרי עלי עצים' - מביא דמי עצים ונותנם בשופר וקונים בהם עצים ומקטירים אותם על המזבח.
- באופן שאמר 'הרי עלי עצים אלו' - לת"ק לא נחשב כמו קרבן מנחה, לרבי נחשב כמו קרבן מנחה^ב.

ג. דיני הדברים שטעונים מליחה:

- לת"ק - דם ונסכים ועצים לא טעונים מליחה ושאר הדברים טעונים מליחה.
- לרבי - דם ונסכים לא טעונים מליחה ושאר הדברים טעונים מליחה.
- רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה - דם עצים קטורת ונסכים לא טעונים מליחה ושאר הדברים טעונים מליחה^ג.

הערות

א רש"י מבאר שרבי יהודה דורש מהפסוק 'ברית מלח עולם' שיש ברית שיהיה מלח בכל קרבן ולומדים מכך שבאופן שקרבן שלא נמלח פסול, ורבי שמעון סובר שדורשים גזירה שווה מפסוק זה לפסוק 'ברית כהנת עולם' כמו שאין קרבן ללא כהונה כך אין קרבן ללא מלח ולומדים מכך שקרבן שלא נמלח פסול, אמנם תוס' מבארים שהפסוק 'ברית מלח עולם' נאמר רק לענין מתנות כהונה ולא לומדים מפסוק זה דין מליחה, ולכן תוס' מבארים שהמקור של רבי יהודה ורבי שמעון הוא מהפסוק 'ולא תשבית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך'.

ב הגמ' מבארת שלומדים מהפסוק 'ונפש כי תקריב קרבן מנחה' שאפשר להתנדב עצים כיון שמצינו שעצים נחשבים לקרבן דכתיב 'והגורלות הפלנו על קרבן העצים', ולרבי דורשים 'קרבן מנחה' שהמתנדב עצים דינו כמו קרבן מנחה, ולומדים מכך שצריך להגיש את העצים כמנחה, וכן צריך לקמוץ את העצים כמנחה, וכן צריך לשים מלח על גבי העצים לפני הקטרתם כמנחה, וכן צריך להקטיר את העצים מעל עצים אחרים על המזבח כמנחה, ותוס' מוסיפים שצריך שהקמיצה צריכה להעשות ביד ימין כמנחה, וכן צריך לקדש את העצים בכלי שרת כמנחה, וכן יש דין 'פיגול' בעצים, אמנם לדעת ת"ק לא נאמרו דינים אלו.

ג הגמ' מבארת שת"ק סובר שדורשים את הפסוק 'וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך על כל קרבן תקריב מלח' בצורת כלל ופרט וכלל ולומדים מכך שדין מליחה נאמר בכל הדברים שדומים למנחה או שטעונים עצים להקטרתם או שהם נחשבים ל'מתיר' כמנחה ולומדים מכך שנסכים ועצים לא טעונים מליחה כיון שאינם טעונים עצים להקטרתם וכן אינם נחשבים ל'מתיר', וחוזרים ודורשים 'ולא תשבית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך' וממעטים שלא צריך למלוח דם (הגמ' מוסיפה שמסתבר לרבות איברים שטעונים מליחה כיון שאיברים דומים למנחה בהרבה דברים שטעונים עצים ומקטירים אותם על המערכה ויש בהם דין נותר טמא ומעילה, ודם דומה למנחה ודם דומה למנחה בקצת דברים שהוא 'מתיר' ונפסל בשקיעת החמה, והגמ' מבארת

לקבלת העלון או שליחת הערות: B0527147396@gmail.com

דף כא

ה. דיני דם:

• דם מבושל:

○ באופן שהדם התבשל בחמה:

- באופן שהדם לא קרש על ידי הבישול - יש בו איסור אכילת דם משום שראוי להזאה.
- באופן שהדם קרש על ידי הבישול:
- בחטאות החיצונות - יש בו איסור אכילת דם משום שראוי להזאה.
- בחטאות הפנימיות:

○ לרב חסדא - אין בו איסור אכילת דם משום שאינו ראוי לטבילה והזאה^ה.

○ לרבא - יש בו איסור אכילת דם משום שאם היה דם של חטאות החיצונות היה ראוי להזאה.

• דם חולין - יש בו איסור אכילת דם משום שאם היה דם של חטאות החיצונות היה ראוי להזאה.

○ באופן שהדם התבשל באור:

- לרש"י - הדין כמו באופן שהדם התבשל בחמה.
- לתוס' - אין בו איסור אכילת דם משום שאינו ראוי להזאה.
- דם מלוח - אין בו איסור אכילת דם משום שאינו ראוי להזאה^ה.

ו. דיני מליחת קרבנות ומנחות:

• במה מולחים:

○ לכתחילה - צריך למלוח במלח סדומית.

○ באופן שלא מצא מלח סדומית - צריך למלוח במלח איסורקנית.

• מתי צריך למלוח את הקרבן - אפילו קרבן שקרב בשבת ואפילו קרבן שקרב בטומאה.

• צורת המליחה - מולח את האיבר והופכו וחוזר ונותן עליו מלח^ה.

הערות

שאי אפשר לומר שלומדים מהכלל ופרט וכלל שיש חיוב מליחה רק בדברים סדומיים למנחה שטעונים עצים להקטרתם ונחשבים ל'מתיר' משום שאם נדרוש כך לא יהיה צורך במיעוט (מעל מנחת^ז). ורבי סובר כדעת ת"ק אמנם רבי לשיטתו סובר [הובא לעיל בסמוך] שעצים נחשבים לקרבן וטעונים עצים בהקטרתם ולכן רבי סובר שצריך למלוח את העצים, ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה סובר שדורשים מהכלל ופרט וכלל שדין מליחה נאמר בדבר שמקבל טומאה ולא עצים שאינם מקבלים טומאה, ודבר שעולה לאשים ולא דם ונסכים שאינם עולים לאשים, ודבר שקרב על המזבח החיצון ולא קטורת שמקטירים על המזבח הפנימי.

ד הגמ' בזבחים [נו א] דורשת מהפסוק 'ביום הקריבו את זבחו יאכל' שאפשר לזרוק את הדם רק ביום שחיתת הקרבן ולא ביום למחרת, ולומדים מכך שלאחר שקיעת החמה הדם נפסל, ורש"י התקשה מדוע צריך פסוק לכך דהרי פשוט שאי אפשר לזרוק את הדם ביום למחרת משום שהדם נפסל בלינה, (ותוס' מוסיפים שהגמ' במגילה [נב] דורשת מהפסוק 'ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני' שזמן הקרבת הקרבן ביום ולומדים מכך שזריקת הדם והקטרת הקומץ צריכים להעשות ביום ולא בלילה שלאחריו). ורש"י מתרץ שהתחדש בפסוק שגם באופן שהדם היה בראש המזבח ואינו נפסל בלינה מ"מ אי אפשר לזרוק את הדם למחרת, ותוס' מקשים על רש"י שהרי יש מ"ד שגם דם שנמצא בראש המזבח נפסל בלינה, ולכן תוס' בתירוץ הראשון מבארים על פי דעת ר"ת שסובר שיש שני שקיעות השקיעה הראשונה כאשר השמש נכסית מעיינינו והשקיעה השנייה לאחר שלש ורבע מיל, והזמן מהשקיעה הראשונה עד השקיעה השנייה נחשב ליום בוודאי, ומ"מ דורשים מהפסוק 'ביום הקריבו את זבחו יאכל' שאפשר לזרוק את הדם ולהקטיר את הקומץ עד השקיעה הראשונה, ותוס' בתירוץ השני מבארים שמדאורייתא לדעת ר"ת הדם נפסל בשקיעה השנייה ומדברנן הדם נפסל בשקיעה הראשונה.

ה בדברי הגמ' מבואר שדם שקרש על ידי בישול באור לא יכול לחזור ולהיות דם, אבל דם שקרש על ידי בישול בחמה יכול לחזור ולהיות דם, אמנם גם באופן שהדם קרש על ידי בישול בחמה והחזירו להיות דם שאינו קרוש פסול להזאה כיון שנפסל מדין 'דיחוי'.

ו רש"י מבאר שהטעם שדם מלוח פסול לזריקה ואין בו איסור אכילת דם משום ש'מליח הרי הוא כרותח' ונחשב כדם מבושל.

ז הגמ' מבארת שדורשים מלשון הפסוק 'וכל קרבן מנחתך במלח תמלח' שיש דין למלוח במלח ולא במי מלח, ודורשים 'במלח תמלח ולא תשבית' שלכתחילה צריך למלוח במלח סדומית שהוא אינו בטל לעולם ולא במלח איסורקנית שהוא בטל, ודורשים 'על כל קרבן תקריב מלח' שבאופן שלא מצא מלח סדומית יכול למלוח במלח איסורקנית למרות שהוא בטל, וכן דורשים מהפסוק 'תקריב' שצריך למלוח גם קרבן שקרב בשבת וכן צריך למלוח קרבן שקרב בטומאה, ודורשים מהלשון 'במלח תמלח' ששיעור המליחה הוא שצריך להביא את האבר ולמולחו ולהפוך את האיבר ולחזור ולתת עליו מלח (ונחלקו האמוראים האם לולי המיעוט היינו אומרים שצריך למלוח בשיעור גדול משיעור זה או בשיעור קטן משיעור זה).

בדברי הגמ' לגירסא דידן מבואר ששיעור מליחת קדשים הוא כשיעור מליחת בשר להוציא את הדם שיש בו, ותוס' מביאים שיש שמפרשים שכמות המלח היא בשיעור שמולחים בשר להצניע או שמולחים בשר לצורך עיבוד, אמנם תוס' נוקטים לא כך אלא שכמות המלח היא בשיעור שאי אפשר לאכול את הבשר

• דיני מעילה במלח:

- מלח שנמצא על האיבר או על המנחות - מועלים בו.
- מלח שנפל מהאיבר על הכבש או מלח שנפל מהמנחות על המזבח - לא מועלים בו^י.

• מקום המליחה:

- על גבי הכבש - מולחים את האיברים.
- על גבי המזבח - מולחים את הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ועולת העוף.
- בלשכת המלח - מולחים את העורות של הקדשים.

• דיני השימוש במלח לאכילה:

- מליחת בשר קדשים לפני אכילתם - מותר.
- מליחת חולין שנאכל עם הקדשים - אסור^ט.

ז. **דיני המתנדב מנחה** - צריך להביא את המנחה והלבונה מביתו, ולא צריך להביא עצים ומלח אלא המלח והעצים מגיעים מקדשי בדק הבית^ז.

דף כב - כג

ח. **דיני עצי המערכה** - לרבי אלעזר בן שמוע העצים צריכים להיות חדשים אבל באופן שהשתמשו בהם פסולים, ולרבי אלעזר בר רבי שמעון גם עצים שהשתמשו בהם כשרים^ח.

ט. **דיני ביטול:**

- האם 'עולים' מבטלים זה את זה - לרבי יהודה מבטלים לחכמים לא מבטלים.
- האם מין במינו בטל:

○ לרבי יהודה:

▪ לרבי חייא:

• באופן שהמתבטל יכול להיות כמו המבטל, והמבטל לא יכול להיות כמו המתבטל - לרב חסדא בטל, לרבי חנינא לא בטל.

• באופן שהמבטל יכול להיות כמו המתבטל, והמתבטל לא יכול להיות כמו המבטל - לרב חסדא לא בטל, לרבי חנינא בטל.

▪ האם יש תנאים שחולקים על רבי חייא:

- לרב חסדא - התנא של המשנה חולק על רבי חייא וסובר בדעת רבי יהודה שבכל אופן מין במינו לא בטל.
- לרבי חנינא - ברש"י לא הוזכר האם יש תנאים שחולקים על רבי חייא, ותוס' כותבים שנראה שיש תנאים שחולקים על רבי חייא וסוברים בדעת רבי יהודה שבכל אופן מין במינו לא בטל.

○ לחכמים - בטל^י.

הערות

ללא הדחה מחמת רוב המלח שעליו, ותוס' מוסיפים שדבר שנמלח בשיעור זה אומרים ש'מליח הרי הוא כרותח'. תוס' מביאים גירסא נוספת שלפיה מבואר בדברי הגמ' ששיעור מליחת קדשים הוא כשיעור מליחת צלי.

ח הגמ' מבארת שהמקור שמלח שנמצא על האיבר מועלים בו דכתיב 'הקרבתם לפני ה' והשליכו הכהנים עליהם מלח והעלו אותם עלה לה' ודורשים שהאיבר והמלח נחשבים כעולה שיש בהם מעילה, אמנם המלח שנפל מהאיבר על הכבש או מלח שנפל מהמנחות על המזבח לא מועלים בו.

ט המשנה בשקלים [ז] מבארת שחכמים התנו שהכהנים יוכלו להשתמש במלח למליחת בשר קדשים לפני אכילתם, והגמ' בסוגיין מבארת שמ"מ אסור לכהנים למלוח את החולין שנאכלים יחד עם הקדשים.

י הגמ' מבארת שדורשים מהפסוק 'על העצים אשר על האש על המזבח' כמו שהמזבח משל ציבור כך העצים והאש משל ציבור ולומדים מכך שהמתנדב מנחה לא צריך להביא עצים אלא העצים מגיעים מקדשי בדק הבית, וחוזרים ולומדים גזירה שווה 'ברית ברית' שכמו שהעצים מגיעים מקדשי בדק הבית כך המלח מגיע מקדשי בדק הבית.

יא הגמ' מביאה שרבי אלעזר בן שמוע סוברים שדורשים מהפסוק 'על העצים אשר על האש על המזבח' שכמו שמזבח לא השתמש בו הדיוט כך העצים כשרים רק באופן שלא השתמש בהם הדיוט, אמנם רבי אלעזר בר רבי שמעון סובר שלא דורשים דרשה זו אלא דורשים רק את הדרשה שכמו שהמזבח משל ציבור כך העצים משל ציבור וכפי שהתבאר לעיל [הערה קודמת].

יב הגמ' מבארת שדורשים מהפסוק 'ולקח מדם הפר ומדם השעיר' שלמרות שמעריבים את דם הפר ודם השעיר לפני הנתינה על הקרנות ודמו של הפר מרובה מדמו של שעיר מ"מ דם השעיר לא מתבטל בדם הפר, ורבי יהודה מבאר שטעם דין זה ש'מין במינו לא בטל' ורבי יהודה סובר ש'עולין מבטלין זה את זה'

י. דין מנחת חוטא:

- לרבי יוחנן - אסור לשים על הקומץ שמן, ובאופן ששם עליו שמן נפסל.
- לריש לקיש - מצוה לכתחילה לשים על הקומץ מעט שמן.⁹

יא. דיני תערובת במנחות:

- קומץ שהתערב בקומץ אחר או במנחת כהנים - כשרות.
- קומץ שהתערב במנחת כהן משיח או במנחת נסכים - לת"ק כשרות לרבי יהודה פסול משום שבולעים זה מזה¹⁰.
- שתי מנחות שלא נקמצו שהתערבו:
  - באופן שיכול לקמוץ מכל אחת בפני עצמה - כשרות¹¹.
  - באופן שלא יכול לקמוץ מכל אחת בפני עצמה - פסולות.
- קומץ שהתערב במנחה שלא נקמצה - לא יקטיר, ואם הקטיר המנחה שנקמצה כשרה והמנחה שלא נקמצה פסולה¹².

הערות

אמנם חכמים סוברים ש'מין במינו בטל' והטעם של דין זה הוא ש'עולין לא מבטלין זה את זה' (תוס' מוסיפים שבדברי הגמ' בזבחים [אא] מבואר שיש תנאים שסוברים שלא מערבים את דם הפר ודם השעיר לפני הנתינה על הקרנות והם סוברים שדורשים מהפסוק 'והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם' ש'עולין לא מבטלים זה את זה').

הגמ' מביאה שרבי חייא סובר בדעת רבי יהודה שנבילה ושחטה שהתערבו מתבטלים זה בזה, ונחלקו האמוראים בביאור דעת רבי חייא: רב חסדא סובר שהולכים אחר המבטל, ולכן כוונת רבי חייא ששתי חתיכות שחטה שלא מטמאים שהתערבו עם חתיכת נבילה שמתמאה חתיכת נבילה בטילה כיון שהמבטל לא יכול להיות כמו המתבטל כלומר שחתיכה שחטה לא יכולה לטמאות כמו חתיכת נבילה ולכן נחשבים מין בשאינו מינו, אבל שתי חתיכות נבילה שהתערבו עם חתיכת שחטה שחטה שחטה לא בטילה כיון שהמבטל יכול להיות כמו המתבטל כלומר שהחתיכות של נבילה לאחר שיסריחו יפקע מהם טומאתם והיו כמו השחטה שלא מטמאים ולכן נחשבים מין במינו שאין בו ביטול, אמנם רבי חנינא סובר שהולכים אחר המתבטל, ולכן כוונת רבי חייא ששתי חתיכות נבילה שהתערבו עם חתיכת שחטה שחטה שחטה כיון שהמבטל לא יכול להיות כמו המתבטל כלומר שהחתיכה שחטה שחטה שחטה לא יכולה לטמאות אחרים ולכן נחשבים מין בשאינו מינו, אבל שתי חתיכות שחטה שהתערבו עם חתיכת נבילה חתיכת נבילה לא בטלה משום שהמתבטל יכול להיות כמו המתבטל כלומר שהחתיכה של הנבילה לא שתסריח יפקע ממנה טומאה ותהיה כמו השחטה שלא מטמאה ולכן נחשבים מין במינו שאין בו ביטול.

רש"י מוכיח שלדעת רב חסדא התנא של המשנה חולק על רבי חייא, וסובר שלדעת רבי יהודה בין באופן ששתי חתיכות שחטה שהתערבו עם חתיכת נבילה ובין באופן ששתי חתיכות נבילה התערבו עם חתיכת שחטה נחשבים למין במינו שאין בו ביטול, ותוס' מוסיפים שגם לדעת רבי חנינא נראה שיש תנאים שחולקים על רבי חייא וסוברים שבין באופן ששתי חתיכות שחטה שהתערבו עם חתיכת נבילה ובין באופן ששתי חתיכות נבילה התערבו עם חתיכת שחטה נחשבים למין במינו שאין בו ביטול.

תוס' בתירוץ הראשון מחדשים שבדברי רבי יהודה שמין במינו לא בטל נאמרו בתערובת שמתערבת מאוד (כגון דבר לח שהתערב בדבר לח, או קמח שהתערב עם קמח או חתיכה אחת שנתנה טעם בחתיכות אחרות) אבל בתערובת שאינה מתערבת מאוד (כגון חיטים שהתערבו עם חיטים) מין במינו בטל, ותוס' בתירוץ השני סוברים שבין באופן זה ובין באופן זה רבי יהודה סובר שמין במינו לא בטל.

יג הגמ' מבארת שרבי יוחנן סובר שלומדים מהפסוק 'לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה' שאסור לתת שמן במנחת חוטא, וכן אסור לשים על הקומץ שמן, אמנם ריש לקיש סובר שלומדים מפסוק זה שיש איסור לשים שמן במנחת חוטא כשעור שאר המנחות, אבל מצוה לכתחילה לשים מעט שמן על הקומץ (הגמ' מבארת שלדעת ריש לקיש שמים על הקומץ מעט שמן שנשאר בכלי של מנחה אחרת, ותוס' מבארים שלמרות שיש פסול של 'חיסר שמנה' מ"מ 'לא נתנה תורה למלאכי השרת' ולכן נשאר מעט שמן בכלי).

יד הגמ' מבארת שבאופן שקומץ התערב עם קומץ אחר או עם מנחת כהנים אפשר להקטיר את הכל, אבל באופן שקומץ התערב עם מנחת כהן משיח או מנחת נסכים לרבי יהודה שתי המנחות פסולות משום שהקומץ הוא בלילה עבה (לוג שמן בעשרון קמח), ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים הם בלילה רכה (שלושה לוגין שמן בעשרון קמח) ולכן הקומץ בולע שמן מהמנחת כהן משיח והמנחת נסכים והקומץ נפסל מדין 'ריבה שמנה' ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים נפסלות מדין 'חיסר שמנה', אמנם לת"ק שתי המנחות כשרות משום ש'עולין לא מבטלים זה את זה'.

תוס' מקשים על רש"י שלפי דבריו להלן [כג ב] צריך להיות שהקומץ לא יפסל מדין 'ריבה שמנה' כיון שהתוספת נחשבת כמי שאינה, ותוס' עצמם חולקים על רש"י וסוברים שהקומץ נפסל מדין 'ריבה שמנה' והמנחת כהן משיח ומנחת נסכים לא נפסלות מדין 'חיסר שמנה' משום שהשמן שחסר בהם נמצא בקומץ ו'חיבורי עולין כעולין' דמי.

הגמ' מוסיפה שרבי יהודה סובר שבאופן זה השמן שנבלע בתוך הקומץ מתבטל ולמרות שרבי יהודה סובר שמין במינו לא בטל מ"מ כיון שיש בתוך הקומץ לא רק שמן שהוא מין במינו אלא גם סולת שהוא מין בשאינו מינו אומרים 'סלק את מינו כמי שאינו' והסולת מבטלת את השמן.

הגמ' דנה בדין קומץ של מנחת חוטא שהתערב עם קומץ של שאר המנחות, והגמ' מבארת שלדעת רבי יוחנן שסובר שבאופן ששם קצת שמן על הקומץ הקומץ נפסל, נחלקו רבי יהודה באופן זה כמו שנחלקו בקומץ שהתערב במנחת כהן משיח או במנחת נסכים, אבל לריש לקיש שסובר שיש מצוה לשים קצת שמן על הקומץ רבי יהודה מודה שהקומץ של מנחת חוטא לא נפסל.

טו הגמ' דנה שלאחר שקמץ ממנחה אחת השיריים של המנחה יבטלו את המנחה השניה שלא נקמצה, והגמ' מבארת שלומדים גזירה שווה 'הקטרה הקטרה' בין קומץ לשיריים כמו שהקומץ לא מתבטל בקומץ אחר, כך השיריים לא מבטלים את הקומץ, וכן שיריי מנחה לא מבטלים מנחה שלא נקמצה.

טז רש"י מבאר שבאופן שהתערב קומץ במנחה שלא נקמצה אין אפשרות להרים שני קמצים מהמנחה ולהקטירם כיון שיתכן שבכל אחד מהקמצים מעורב מסולת המנחה שלא נקמצה. והגמ' מבארת שהטעם שהקומץ לא מתבטל במנחה שלא נקמצה משום שלומדים גזירה שווה 'הקטרה הקטרה' בין קומץ לשיריים כמו שהקומץ לא מתבטל בקומץ אחר, כך השיריים לא מבטלים את הקומץ, וכן מנחה שלא נקמצה לא מבטלת את הקומץ.

• קומץ שהתערב בשיריים שלו או בשיריים של מנחה אחרת - לא יקטיר, ובאופן שהקטיר המנחה כשרה"ז.

יב. דין קומץ שמקצת מהשמן שיש בתוכו זב על גבי עצים:

• לרש"י בפירוש הראשון ולתוס' - הגמ' מסתפקת האם המנחה כשר או פסול.

• לרש"י בפירוש השני - המנחה כשרה והגמ' מסתפקת האם צריך להקטיר את העצים"ז.

דף כד

יג. דיני צירוף כלי לטומאת קדשים:

• באופן שיש בכלי שתי חתיכות של אוכל טהורות וטמא נגע באחת מהן האם השניה נטמאה:

○ באופן שהאוכל שנמצא בתוך הכלי צריך את הכלי בשביל לקדשו:

- לרב חנין - מדאורייתא הכלי מצרף את מה שיש בתוכו לטומאה דכתיב 'כף אחת עשרה זהב' ודורשים כל מה שבכף אחת, ולכן באופן שטבול יום נגע בחתיכה אחת שבכלי כל החתיכות שבכלי טמאות.
- לרבי חייא בר אבא - מדרבנן הכלי מצרף את מה שיש בתוכו לטומאה"ט.

○ באופן שהאוכל שנמצא בתוך הכלי לא צריך את הכלי בשביל לקדשו:

▪ לתוס' בתירוץ הראשון:

• לרב כהנא - הכלי לא מצרף את מה שיש בתוכו.

• לריש לקיש - מדרבנן הכלי מצרף את מה שיש בתוכו לטומאה.

▪ לתוס' בתירוץ השני:

• באופן שבתחילה האוכל שבתוך הכלי היה צריך את הכלי - מדרבנן הכלי מצרף את מה שיש בתוכו לטומאה.

• באופן שבתחילה האוכל שבתוך הכלי לא היה צריך את הכלי - הכלי לא מצרף את מה שיש בתוכו"י.

• באופן שיש בכלי שתי חתיכות של אוכל אחת טהורה ואחת טמאה, וטמא נגע בחתיכה הטמאה האם החתיכה הטהורה נטמאת - ספק האם החתיכה נטמאת משום שלא אומרים 'שבע ליה טומאה', או דלמא אינה נטמאת משום שאומרים 'שבע ליה טומאה'כ"א.

• באופן שיש בכלי שתי חתיכות של אוכל וחתיכה אחת מחוברת לחתיכה אחרת שמחוץ לכלי על ידי מים וטמא נגע בחתיכה השניה - שתי החתיכות שבכלי טמאות וספק האם החתיכה שמחוץ לכלי טמאה.

• באופן שיש בכלי שתי חתיכות של אוכל וחתיכה אחת מחוברת לחתיכה אחת שמחוץ לכלי על ידי מים וטמא נגע בחתיכה שבחוץ - החתיכה שבחוץ והחתיכה שמחוברת לה בפנים טמאים וספק האם החתיכה השניה שבכלי טמאה.

• באופן שיש בכלי אוכל וטמא הכניס את ידו לתוך אויר הכלי - האוכל שבכלי אינו נטמא.

הערות

יז הגמ' מבארת שהטעם שהקומץ לא מתבטל בשיריים משום שלומדים גזירה שווה 'הקטרה הקטרה' בין קומץ לשיריים כמו שהקומץ לא מתבטל בקומץ אחר, כך השיריים לא מבטלים את הקומץ.

יח רש"י בפירוש הראשון מבאר שבאופן שיקטיר את הקומץ ללא העצים המנחה פסולה משום 'חיסר שמנה' וספק הגמ' נאמר באופן שמניח את הקומץ על העצים ומקטירים יחד האם הקומץ והשמן נחשב למחוברים ומיילא אין חסר של 'חיסר שמנה' או דלמא הקומץ והשמן לא נחשבים למחוברים והמנחה פסולה מדין 'חיסר שמנה', ותוס' מבארים שספק הגמ' שקצת מהשמן נבלע בתוך העצים והגמ' מסתפקת האם השמן שנבלע נחשב מחובר לשמן שלא נבלע ואין פסול של 'חיסר שמנה' או דלמא השמן שנבלע לא נחשב מחובר לשמן שלא נבלע ויש פסול של 'חיסר שמנה', ורש"י בפירוש השני מבאר שהמנחה אינה נפסלת מדין 'חיסר שמנה' וספק הגמ' האם צריך להקטיר את העצים שהשמן זב עליהם משום שהשמן נחשב חלק מהקומץ או דלמא לא צריך להקטיר את העצים שהשמן זב עליהם.

יט הגמ' בסוגיין מבארת שכלי שיש בתוכו שני חצאי עשרון ונגע טבול יום באחד מהם, בין באופן ששני החצאי עשרון נוגעים זה בזה ובין באופן ששני החצאי עשרון לא נוגעים זה בזה שני החצאים טמאים משום שהכלי מצרף את מה שיש בתוכו לטומאה.

כ בדברי הגמ' בחגיגה [שם] מבואר שמדאורייתא כלי לא מצרף דבר שלא צריך את הכלי לקדשו, ותוס' בתירוץ הראשון סובר שנחלקו האמוראים האם מדרבנן כלי מצרף דבר שלא צריך לתוכו, ותוס' בתירוץ השני סוברים שבאופן שיש בתוך הכלי דבר שבתחילה היה צריך את הכלי (כגון שיירי מנחה שעכשו אינם צריכים את הכלי לקדשם אמנם בתחילה היו צריכים את הכלי לקדשם) מדרבנן הכלי מצרף את מה שיש בתוכו לטומאה, ובאופן שיש בתוך הכלי דבר שבתחילה לא היה צריך את הכלי (כגון כלי שיש בתוכו שני חצאי עשרון והניחו בתוכו סולת נוספת), הכלי לא מצרף את מה שיש בתוכו.

כא בדברי הגמ' מבואר שבאופן שטמא נגע בחתיכה אחת אומרים שהכלי מצרף ושתי החתיכות נטמאו, אמנם באופן שיש בכלי חתיכה טהורה וחתיכה טמאה הכלי אינו מצרף, והגמ' מסתפקת באופן שטמא נגע בחתיכה הטמאה האם אומרים 'שבע ליה טומאה' והחתיכה השניה לא נטמאת או דלמא לא אומרים 'שבע ליה טומאה' והחתיכה השניה נטמאת.

י. דיני קמיצה:

- באופן שיש בכלי אחד חצי עשרון ובכלי שני חצי עשרון - אי אפשר לקמוץ^{כב}.
- באופן שיש בכלי אחד שני חצאי עשרון שלא נוגעים זה בזה:
  - לרב חנין - אפשר לקמוץ משום שמדאורייתא כלי מצרף את מה שיש בתוכו.
  - לרב חייא בר אבא - אי אפשר לקמוץ משום שמדאורייתא כלי לא מצרף את מה שיש בתוכו.

טו. דין טומאה וטהרה:

- סדין שנגע בו זב ולאחר מכן נטמא בטומאת מדרס - טומאת מדרס חלה על טומאת מגע זב משום שהיא טומאה חמורה על טומאה קלה.
- סדין שהיה טמא מדרס והפכו לזילון (על ידי שינוי מעשה) ופקע ממנו טומאת מדרס:
  - לת"ק - טמא טומאת מגע מדרס משום שנגע בעצמו.
  - לרבי יוסי:
- באופן שלא נטמא בזב - טהור משום שלא נטמא טומאת מגע מדרס משום שנחשב נגיעת בית הסתרים.
- באופן שנטמא בזב - טמא טומאת מגע זב^{כג}.
- דין זב שישב על שני סדינים שהיה ביניהם רווח - הסדין העליון טמא טומאת מדרס, והסדין התחתון טמא טומאת מדרס וטומאת מגע מדרס^{כד}.

טז. דין המפריש עשרון וחלקו לשני כלים ואבד אחד והפריש חצי עשרון נוסף והניח את שלשת חצאי העשרון בכלי אחד:

- באופן שנטמא חצי עשרון:
  - לרבא:
  - באופן שנטמא החצי עשרון שאבד - חצי עשרון האבוד והחצי עשרון הראשון נטמאים, והחצי עשרון השלישי אינו נטמא.
  - באופן שנטמא החצי עשרון השלישי - חצי העשרון השלישי והחצי עשרון הראשון נטמאים, והחצי עשרון האבוד אינו נטמא.
  - באופן שנטמא החצי עשרון הראשון - כל שלשת חצאי העשרון נטמאים.
  - לאביי - בכל שלשת האופנים כל שלשת חצאי העשרון נטמאים משום ששלשתם שייכים למנחה אחת.
- באופן שקמוץ מחצי עשרון:
  - לרבא:
  - באופן שקמוץ מהחצי עשרון שאבד - הכהנים אוכלים משיירי החצי עשרון שאבד ומהחצי עשרון הראשון, והחצי עשרון השלישי אינו נאכל.
  - באופן שקמוץ מהחצי עשרון השלישי - הכהנים אוכלים משיירי החצי עשרון השלישי ומהחצי עשרון הראשון, והחצי עשרון שאבד אינו נאכל.

הערות

כב הגמ' מבארת שדורשים מהפסוק 'והרים ממנו בקמצו' צריך לקמוץ מהמחומר ולומדים מכך שאי אפשר לקמוץ כאשר יש בכלי אחד חצי עשרון ובכלי שני חצי עשרון.

כג בדברי הגמ' מבואר שלדעת רבי יוסי באופן שזב בו נגע בסדין וחל עליו טומאת מגע זב, ולאחר מכן נטמא בטומאת מדרס, טומאת מדרס חלה עליו משום שהיא טומאה חמורה על טומאה קלה, ובאופן שלאחר מכן הפכו לזילון ופקע ממנו טומאת מדרס חוזר טומאת מגע הזב על הסדין, ובאופן שנטמא בטומאת מדרס ולאחר מכן נגע בו זב, הגמ' מסתפקת האם אומרים ש'שבע ליה טומאה' ולא חל טומאת מגע זב, או דלמא 'לא שבע ליה טומאה' וחל טומאת מגע זב, ונפק'מ באופן שלאחר מכן הפכו לזילון ופקע ממנו טומאת מדרס האם חוזר עליו טומאת מגע זב.

כד הגמ' מבארת שהסדין העליון נטמא בתחילה בטומאת מדרס ולכן גם לאחר מכן שנוגע בסדין התחתון שטמא טומאת מדרס אינו נטמא בטומאת מגע מדרס משום שטומאה קלה לא חלה על טומאה חמורה, אבל הסדין התחתון נטמא בבת אחת בטומאת מדרס ובטומאת מגע מדרס ולכן שני הטומאות חלים עליו (ותוסי' מוסיפים שמדובר באופן שהיה הפסק בין הזב לסדין העליון בפשוטי כלי עץ או בדברים שאינם נטמאים בטומאת מדרס אבל באופן שלא היה הפסק אלא הזב ישב עליו ללא הפסק בגד הסדין העליון נטמא בבת אחת בטומאת מדרס ובטומאת מגע הזב ובאופן שלא היה הפסק והזב ישב עליו בהפסק של בגד שנטמא במדרס הסדין העליון נטמא בבת אחת בטומאת מדרס ובטומאת מגע מדרס).

הגמ' מוסיפה שבאופן שהפך את הסדין העליון לזילון לת"ק טמא טומאת מגע מדרס משום שנגע בעצמו ולרבי יוסי אינו מטמא טומאת מגע מדרס משום שנחשב מגע בית הסתרים, ובאופן שהפך את הסדין התחתון לזילון לכו"ע טמא טומאת מגע מדרס משום שבתחילה נטמא גם בטומאת מגע מדרס.

- באופן שקמץ מהחצי עשרון הראשון - הכהנים אוכלים משיירי העשרון שנקמץ, ושני חצאי העשרון האחרים אינם נאכלים.
- לאביי - בכל שלשת האופנים הכהנים אוכלים משיירי חצי העשרון שנקמץ, ושני חצאי העשרון האחרים אינם נאכלים, משום ששלשת חצי העשרון שייכים למנחה אחת^כ.

דף כה

יז. דין תרומה באופן שתרים מהטמא על הטהור:

- באופן שתרים מפירות שהיו טהורים בשעת קצירתם ולאחר מכן נטמאו:
  - לת"ק - באופן שתרים בשוגג תרומתו ותרומה ובאופן שתרים במזיד אין תרומתו תרומה.
  - לרבי יוסי ולרבי אליעזר - בין באופן שתרים במזיד ובין באופן שתרים בשוגג תרומתו תרומה^{כז}.
- באופן שתרים מפירות שהיו טמאים בשעת קצירתם - התרומה לא חלה.

יח. דין קרבן טמא שהוקרב:

- קרבן יחיד:
  - קרבן של ישראל:
    - לתירוץ הראשון של הגמ':
      - באופן שהקריבו בשוגג - כשר משום שהציץ מרצה על טומאה^{כז}.
      - באופן שהקריבו במזיד - לרבי אליעזר כשר לרבנן פסול^{כח}.
    - לרבינא:
      - באופן שהקריבו בשוגג - בין באופן שנטמא בשוגג ובין באופן שנטמא במזיד כשר משום שהציץ מרצה על טומאה.
      - באופן שהקריבו במזיד - בין באופן שנטמא בשוגג ובין באופן שנטמא במזיד פסול.
  - לרב שילא:
    - באופן שנטמא בשוגג - בין באופן שהקריבו בשוגג ובין באופן שהקריבו במזיד כשר משום שהציץ מרצה על טומאה.
    - באופן שנטמא במזיד - בין באופן שהקריבו בשוגג ובין באופן שהקריבו במזיד פסול.
- קרבן של עכו"ם - בין בשוגג ובין במזיד פסול^{כט}.
- קרבן ציבור - בין בשוגג ובין במזיד כשר משום ש'טומאה הותרה בציבור'.

הערות

כה הגמ' מבארת שלדעת רבא באופן שהכהן קמץ מחצי העשרון שאבד שהוא משתייך לחצי העשרון הראשון הקמיצה מתירה את שניהם, וכן באופן שהכהן קמץ מחצי העשרון השלישי שהוא משתייך לחצי העשרון הראשון הקמיצה מתירה את שניהם, אבל באופן שהכהן קמץ מחצי העשרון הראשון שהוא משתייך בשווה לשני חצאי העשרון הנוספים, שני חצאי העשרון הנוספים אסורים מספק, כיון שדעת הכהן להתיר בקמיצה זו עשרון שלם ולא ידוע לאיזה אחד מהחצאים הנוספים הייתה דעתו להתיר.

כו רש"י מבאר שדורשים מהפסוק 'ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו' שהתורם מהטמא על הטהור תרומתו תרומה, והגמ' מבארת שת"ק סובר שחכמים קנסו שבאופן שתרים במזיד אין תרומתו תרומה אמנם רבי יוסי ורבי אליעזר סוברים שחכמים לא קנסו.

כז הגמ' מבארת שלומדים מהפסוק 'ונשא אהרן את עון הקדשים' שהציץ מרצה אמנם אין הכרח באיזה אופן הציץ מרצה ומסתבר שהציץ מרצה על טומאה כיון שטומאה הותרה ציבור, אמנם היה אפשר לומר שהציץ מרצה על עון יוצא שהותר בבמה אלא שדורשים מסיום הפסוק 'לרצון להם לפני ה' שהציץ מרצה על עון שהוא לפני ה' ולא על עון יוצא, (תוס' מוסיפים שדורשים מהלשון 'לרצון להם' שהציץ מרצה על עון שהותר במקום אחר). והגמ' דנה אולי הציץ מרצה על קרבן שהוקרב בשמאל שהותר ביום הכיפורים והגמ' בתירוץ הראשון מבארת שדורשים מלשון הפסוק 'עון' שהציץ מרצה על דבר שאסור לכתחילה ולא שמאל שמוותר לכתחילה ביום הכיפורים, והגמ' בתירוץ השני מבארת שדורשים מהפסוק 'עון הקדשים' ולא עון הכהנים שעובדים, והגמ' מוסיפה שפשוט שהציץ לא מרצה על חוץ לזמנו וחוץ למקומו דכתיב בהם 'לא יחשב' ולא 'ירצה', וכן על בעל מום דכתיב 'ישור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אתו ולנדר לא ירצה' וכתבי 'כל אשר בו מום לא תקריבו כי לא לרצון יהיה לכם'.

כח דברי המשנה מבואר שכמו שהציץ מרצה על קרבן טמא כך הציץ מרצה על קומץ שנטמא שבאופן שהקריבו המנחה עולה לבעלים לשם חובה והשיריים נאכלים.

כח הגמ' מבארת שכמו שת"ק סובר שחכמים קנסו באופן שתרים במזיד אין תרומתו תרומה כך חכמים קנסו שבאופן שהקריבו במזיד הציץ לא מרצה, אמנם רבי אליעזר לשיטתו שחכמים לא קנסו באופן שתרים במזיד וכן חכמים לא קנסו שבאופן שהקריבו במזיד הציץ לא מרצה.

כט רש"י מבאר שדורשים מהפסוק 'לרצון להם לפני ה' שציץ מרצה לישראל ואינו מרצה לעכו"ם.

דף כו

יט. דין מנחה שנחסרה בין קמיצה להקטרה (לרב):

- באופן שכל השיריים נטמאו או נשרפו או אבדו:
  - לרבי אליעזר - מקטירים את הקומץ ואסור לאכול את השיריים.
  - לרבי יהושע - המנחה פסולה.
- באופן שמקצת מהשיריים נטמאו או נשרפו או אבדו ונשאר כזית - מקטירים את הקומץ^ל.

כ. דיני הקרבת המנחה:

- האם צריך כלי שרת:
  - לת"ק - צריך לקדש את הקומץ בכלי שרת, וכן צריך להוליך את הקומץ בכלי שרת.
  - לרבי שמעון:
    - לרבי יהודה בריה דרב חייה - אפשר לקדש את הקומץ בכלי שרת ולהוליך ולהקטיר בכלי שרת ביד שמאל, ואפשר שלא לקדש את הקומץ בכלי שרת ולהוליך ולהקטיר ביד ימין^{לא}.
    - לרבי ינאי:
      - לברייתא הראשונה - לא צריך לקדש את הקומץ בכלי שרת, ואפשר להוליך ולהקטיר ביד שמאל.
      - לברייתא השנייה - לא צריך לקדש את הקומץ בכלי שרת, וצריך להוליך ולהקטיר ביד ימין.
- דין קומץ שלאחר הקמיצה העבירו ליד שמאל:
  - לת"ק - הקומץ נפסל.
  - לרבי שמעון - הקומץ כשר^{לב}.
- שיעור הקומץ:
  - לרבי יהושע בן לוי - לפחות שני זיתים.
  - לרבי יוחנן - הקומץ יכול להיות פחות משני זיתים.
- דין הקטרת הקומץ לחצאים:
  - באופן שהקטיר בכל פעם כזית - כשר.
  - באופן שהקטיר פחות מכזית - לרבי יהושע בן לוי פסול, לרבי יוחנן כשר.
- דיני התרת השיריים:
  - לרבי חנינא - כאשר האור מושלת ברוב הקומץ.
  - לרבי יוחנן - משתצית האור ברוב הקומץ^{לג}.

הערות

ל הגמ' מביאה שנחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע האם זורקים את הדם באופן שהבשר והאימורין נטמאו או נשרפו או אבדו, לרבי אליעזר זורקים את הדם ולרבי יהושע לא זורקים את הדם דכתיב 'ועשית עלתיך הבשר והדם' ודורשים שבאופן שאין בשר אין דם, ובדברי הברייתא מבואר שבאופן שנשאר כזית בשר זורקים את הדם, וכן באופן שנשאר כזית מהאימורין זורקים את הדם אבל באופן שנשאר המנחה נסכים לא זורקים את הדם.

הגמ' מבארת שדורשים מהפסוק 'זורק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד והקטיר החלב לריח ניחח לה' שאפשר לזרוק את הדם באופן שלא נשאר כזית בשר אלא נשאר כזית מהחלב, ומוסיפים ודורשים 'לריח ניחח לה' שאפשר לזרוק את הדם באופן שנשאר כזית משאר האימורין, אמנם באופן שנשאר מנחת נסכים לא זורקים את הדם דכתיב 'הלב'.

הגמ' מביאה שרב סובר שכמו שחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע לענין קרן כך נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע במנחה שבאופן שכל השיריים נטמאו או נשרפו או אבדו בין הקמיצה להקטרה לרבי אליעזר מקטירים את הקומץ ואסור לאכול את השיריים, ולרבי יהושע המנחה פסולה, ובאופן שנשאר כזית לכו"ע מקטירים את הקומץ.

לא הגמ' מבארת שרבי יהודה בריה דרב חייה סובר שרבי שמעון לומד מהפסוק 'קדש קדשים היא כחטאת וכאשם' שאפשר לעבוד את העבודות לאחר הקמיצה ביד ימין כמו חטאת וכן אפשר לעבוד את העבודות לאחר הקמיצה בכלי שרת ביד שמאל כאשם, ורש"י מבאר שרבי שמעון לשיטתו [זבחים כד ב] שבעבודות שכתוב בהם לשון 'כהונה' אפשר לעשות ביד שמאל ובעבודות שכתוב בהם 'אצבע' צריך לעשות ביד ימין, ולכן באשם שכתוב לשון 'כהונה' אפשר לעבוד ביד שמאל, אבל בחטאת שכתוב לשון 'אצבע' צריך לעבוד ביד ימין.

לב הגמ' מבארת שדין הקומץ כדון דם בבהמה ולדעת רבי שמעון שלא צריך לקדש את הקומץ בכלי שרת באופן שהעביר את הקומץ מיד ימין ליד שמאל הקומץ כשר משום שנחשב כמו דם שהתקבל בכלי ונשפך על הרצפה שאפשר לאסוף את הדם והקרנן כשר, אבל לדעת ת"ק שצריך לקדש את הקומץ בכלי שרת והקומץ נשפך לפני שהתקדש בכלי, נחשב כמו דם שלא התקבל בכלי אלא נשפך מצואר הבהמה לרצפה שהקרנן פסול.

לג הגמ' מבארת שהמקור של רבי יוחנן דכתיב 'והנה עלה קיטור כקיטור הכבשן' והזמן שהכבשן מעלה קיטור הוא משתצית בו האור ברובו.

כא. דיני הקטרת אימורין:

- לת"ק:
- לתירוץ הראשון בתוס' - אפשר להקטיר בין ביד ובין בכלי ביד ימין ולא ביד שמאל.
- לתירוץ השני בתוס' - אפשר להקטיר בין ביד ובין בכלי, בין ביד ימין ובין ביד שמאל.
- לרבי שמעון - אפשר להקטיר בין ביד ובין בכלי, בין ביד ימין ובין ביד שמאל.

כב. דין החזרת פוקעין מעל המזבח - דבר שפקע מעל המזבח החיצון מחזירים וקטורת שפקעה מעל המזבח הפנימי לא מחזירים^{לד}.

כג. דיני הקטרה על המערכה:

- באופן שהניח את הקומץ על המזבח ועליו הניח את העצים - הגמ' מסתפקת האם ההקטרה כשרה כיון שדרך הקטרה בכך או דלמא ההקטרה פסולה כיון שאין דרך הקטרה בכך.
- באופן שהניח את האיברים על המזבח ועליהם הניח את העצים - הגמ' מסתפקת האם נחשב הקטרה כשרה^{לה}.
- באופן שהניח את האיברים בצד המערכה:
  - לאבא שאול - הגמ' מסתפקת האם ההקטרה כשרה.
  - לחכמים - ההקטרה פסולה^{לי}.

דף כז

כד. דיני דברים שמעכבים:

- מנחה:
  - סולת - שיעור עשרון סולת מעכב.
  - שמן - שיעור השמן מעכב^{לי}.
  - קומץ - שיעור הקומץ מעכב דכתיב 'וקמץ משם מלא קומצו' וכתוב 'וקמץ הכהן ממנה מלא קומצו' שנה עליו הכתוב לעכב.
  - סולת ושמן - מעכבים זה את זה דכתיב 'מסלתה ומשמנה' וכתוב 'מגרשה ומשמנה' שנה עליו הכתוב לעכב.
  - הקומץ והלבונה - מעכבים זה את זה דכתיב 'על כל לבונתה' וכתוב 'ואת כל הלבונה אשר על המנחה' שנה עליו הכתוב לעכב.
- מנחת נסכים - שיעור השמן והיין מעכב דכתיב 'ככה יעשה לשור האחד'.
- שני שעירי יה"כ - מעכבין זה את זה דכתיב 'והיתה זאת לכם לחוקת עולם'.
- שני כבשי עצרת - מעכבין זה את זה דכתיב 'קדש יהיו לה' לכהן'.
- שתי הלחם - מעכבין זה את זה דכתיב 'סלת תהיינה חמץ תאפינה'.
- לחם הפנים - שני סדרין מעכבין זה את זה, וכן שני הבזיכין מעכבין זה את זה דכתיב 'חק עולם'.
- שני מינים שבנזיר (חלות ורקיקין) - מעכבים זה את זה דכתיב 'כן יעשה על תורת נזרו'.
- פרה אדומה - שלשת המינים (עץ ארז אזוב ושני תולעת) מעכבים זה את זה, וכן שבע הזאות מעכבות זו את זו דכתיב 'זאת חוקת התורה'.

הערות

- הגמ' בתירוץ הראשון מבארת שרבי חנינא מודה שבאופן שהעלה דברים שצריכים להקטירם ביום סמוך לשקיעה החמה והאור נצתה ברובם כשרים.
- לד הגמ' מבארת שדורשים מהפסוק 'והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח' שאיברים שפקעו מעל המזבח החיצון צריך להחזירם, ודורשים שדין זה נאמר רק בדברים שדומים לעולה שמקטירים אותם על המזבח החיצון, אבל קטורת שמקטירים אותה על המזבח הפנימי באופן שפקעה לא צריך להחזירה.
- לה הגמ' מבארת שהצד שהקטרה פסולה דכתיב 'על העצים', והצד שהקטרה כשרה משום שדורשים מהפסוק 'אשר תאכל האש את העלה על המזבח' לרבות שגם באופן שהניח את העצים מעל האיברים ההקטרה כשרה.
- לו המושג [צו א] מביאה שנחלקו אבא שאול וחכמים בביאור הפסוק 'ונתת על המערכת לבונה זכה' אבא שאול מבאר שהכוונה בסמוך ומניחים את הלבונה בצד לחם הפנים, וחכמים סוברים שהכוונה 'על' ממש ומניחים את הלבונה על לחם הפנים, והגמ' בסוגיין מבארת שלדעת חכמים פשוט שכוונת הפסוק 'על העצים אשר על האש אשר על המזבח' שצריך להניח את האיברים מעל העצים ובאופן שהניח בצדם ההקטרה פסולה, אמנם לדעת אבא שאול הגמ' מסתפקת האם סובר שהכוונה 'על' בסמוך ובאופן שהניח את האיברים בצד המערכת ההקטרה כשרה, או דלמא באופן זה דורשים 'על העצים אשר על האש אשר על המזבח' כמו שהעצים נמצאים על המזבח ממש כך האיברים צריכים להיות על העצים ממש.
- לז רש"י מבאר שהמקור ששיעור עשרון מעכב דכתיב 'מסלתה', והמקור ששיעור השמן מעכב דכתיב 'משמנה' אמנם תוס' סוברים שלא צריך פסוק לכך כיון שפשוט ששיעור עשרון מעכב לגבי עצמו וכן שיעור השמן מעכב לגבי עצמו ורק לענין דברים שמעכבים זה את זה צריך פסוק שמעכבים.

- ארבעה מינים של תודה - מעכבים זה את זה דכתיב בתודה 'על זבח תודת שלמיו' ודורשים 'שלמיו' לרבות שלמי נזיר ולומדים מכך היקש בין תודה לנזיר.
- ארבעה מינים של מצורע (עץ ארז אזור ושני תולעת וציפורים) - מעכבין זה את זה דכתיב 'זאת תהיה תורת המצורע'.
- הזאות של יום הכיפורים (בקודש הקדשים ועל הפרוכת ועל המזבח הפנימי) - מעכבות זו את זו דכתיב 'והיתה זאת לכם לחקת עלם'.
- הזאות חטאות הפנימיות (על הפרוכת ועל המזבח הפנימי) - מעכבות זו את זו ודין זה נלמד מיתור של הפסוק 'ועשה לפר כאשר עשה לפר'.

כה. דיני ארבעת המינים:

- לרבי יהודה - צריך לאגוד את הלולב וההדסים והערבות יחד ובאופן שלא אגדם לא יוצא ידי חובה.
- לחכמים:
  - לכתחילה - מצוה לאגוד את הלולב וההדסים והערבות יחד משום 'זה קלי ואנוהו'.
  - בדיעבד:
    - באופן שנטל את ארבעת המינים יחד - יצא ידי חובה.
    - באופן שנטל את ארבעת המינים בזה אחר זה:
    - לרש"י ולתוס' בפירוש השני - לא יצא ידי חובה.
    - לתוס' בפירוש הראשון - יצא ידי חובה^ל.

כו. דיני אדם שנכנס לעזרה או להיכל או לקדש הקדשים:

- טמא או טבול יום או מחוסר כיפורים שנכנסו לעזרה - בשוגג חייבים חטאת במזיד חייבים כרת^ל.
- ישראל שנכנס לעזרת כהנים - חייב מלקות.
- כהן טהור שנכנס להיכל - חייב מלקות^מ.
- כהן טהור שנכנס לקדש הקדשים עד מקום הארון - לרבי יהודה חייב מלקות לחכמים חייב מיתה.
- כהן טהור שנכנס לקדש הקדשים למקום הארון - חייב מיתה^{מא}.

כז. דיני פרה אדומה ומצורע וחטאות הפנימיות:

- פרה אדומה:
  - באופן שהזה שלא לשמן - פסולה דכתיב 'חטאת היא'.
  - באופן שהזה ולא כיוון אל נכח פני אהל מועד - לרבי יהודה פסולה, לחכמים כשרה.

הערות

לח הגמ' מבארת שרבי יהודה סובר שלומדים גזירה שווה 'קייחה קייחה' מאגודת אזור כמו שבאגודת אזור צריך לאגוד את המינים יחד גם בארבע המינים צריך לאגודם יחד, אמנם רבנן סוברים שלא דורשים גזירה שווה זו, ורש"י ותוס' בפירוש השני מבארים שדורשים מהפסוק 'ולקחתם' לקיחה תמה שצריך לקחת את ארבעת המינים יחד ולתוס' בפירוש הראשון דורשים מפסוק זה שארבעת המינים מעכבים זה את זה ובאופן שהחסייר אחד מהם לא יצא ידי חובה.

לט רש"י מבאר שהמקור שטמא שנכנס לעזרה חייב כרת דכתיב 'ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את מקדש ה' טמא מי נדה לא זרק עליו טמא הוא' ודורשים מסיום הפסוק 'מי נדה לא זרק עליו' שטמא מת שצריך הזאת פרה אדומה, ודורשים מתחילת הפסוק 'ולא יתחטא' שמחוסר כיפורים שמחוסר הזאות לטהרו, ועל שניהם נאמר החיוב כרת.

מ תוס' מבארים שכהן שנכנס להיכל והשתחוה אינו חייב מלקות משום שהשתחוה היא צורך עבודה.

מא הגמ' מבארת שנחלקו רבי יהודה וחכמים בביאור הפסוק 'ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת אל פני הכפרת אשר על הארץ ולא ימות' רבי יהודה סובר שהאיסור 'ואל יבוא' נאמר בין באופן שנכנס להיכל ובין באופן שנכנס לקדש הקדשים ('מבית לפרכת'), והחיוב מיתה נאמר רק באופן שנכנס לקדש הקדשים ('אל פני הכפרת'), אמנם חכמים סוברים שדורשים שהאיסור 'ואל יבוא' נאמר באופן שנכנס להיכל והחיוב מיתה נאמר באופן שנכנס לקדש הקדשים אפילו שלא נכנס עד מקום הארון.

הגמ' מבארת שלדעת חכמים הפסוק 'אל פני הכפרת' מיותר משום שיש חיוב מיתה על עצם הכניסה לקדש הקדשים, ולומדים מכך שהחיוב של כניסה לקדש הקדשים נאמר רק באופן שנכנס ופניו לצד מזרח ולא באופן שנכנס דרך משופש (והמקור שלשון 'פני' הוא לצד מזרח הוא מהפסוק 'והזה באצבעו על פני הכפרת קדמה' ולומדים מכך שבכל מקום שנאמר לשון 'פני' הכוונה לצד מזרח), ורבי יהודה סובר שדרשה זו נלמדת מהלשון 'פני' ודורשים מהלשון 'אל פני הכפרת' דרשה נוספת שהחיוב מיתה נאמר רק באופן שנכנס לקדש הקדשים עד מקום הארון.

נחלקו רש"י ותוס' בביאור הכוונה 'דרך משופש' לרש"י בפירוש הראשון הכוונה שחתך את החומה של קדש הקדשים ונכנס, לרש"י בפירוש השני נכנס דרך הפתח של קדש הקדשים אלא שהלך באלכסון כשפניו לצדדים, ולתוס' בפירוש הראשון הכוונה שנכנס דרך הלול שהיה בגג קדש הקדשים, ולתוס' בפירוש השני שנכנס דרך הגג שהיה מאחורי בית קדש הקדשים.

הגמ' מוכיחה שנחלקו רבי יהודה ורבנן האם הלשון 'אל פני הכפרת' הוא בדווקא לדעת רבי יהודה לשון זה בדווקא כיון שלשון זה מלמד את החיוב מיתה של הנכנס לקדש הקדשים עד מקום הארון, ולרבנן לשון זה אינו בדווקא כיון שהחיוב מיתה הוא על הכניסה לקדש הקדשים.

- באופן שהזה ופניו היו לצפון או לדרום - פסולה^{יב}.
- חטאות הפנימיות:
  - באופן שהזה שלא לשמן - פסולים משום שנקראו חטאת.
  - באופן שהזה הזאה שאינה מכוונת - כשרים משום שלא כתוב בהם 'אל נכח פני אהל מועד'.
  - מצורע:
    - באופן שהזה שלא לשמן - כשר ולא עלה למצורע לשם חובה.
    - באופן שהזה הזאה שאינה מכוונת - כשר משום שלא כתוב במצורע 'אל נכח פני אהל מועד'.

----- ❧ הערות ❧ -----

מב התבאר לעיל [הערה קודמת] שנחלקו רבי יהודה ורבנן האם הלשון 'אל פני הכפרת' הוא בדווקא, והגמ' מבארת שרבי יהודה ורבנן נחלקו לשיטתם בביאור הפסוק 'וזה אל נכח פני אהל מועד' שרבי יהודה סובר שלשון זה בדווקא ולומדים מכך שצריך להזות כנגד הפתח ובאופן שהזה שלא כנגד הפתח פסול דכתיב 'זאת חקת התורה', אמנם רבנן סוברים שהלשון 'אל פני' אינו בדווקא וגם באופן שהזה ולא כיוון אל נכח פני אהל מועד כשר.